



בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 1081/19

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט מ' מזוז
כבוד השופטת י' וילנר

העותרת: התנועה למען איכות השלטון בישראל

נגד

המשיבים: 1. פרקליט המדינה
2. היועץ המשפטי לממשלה
3. שר הפנים והשר לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל

עתירה למתן צווים על תנאי

בשם העותרת: עו"ד אליעד שרגא, עו"ד תומר נאור
ועו"ד זהר אלטמן-רפאל

בשם המשיבים 1-2: עו"ד נחי בן אור ועו"ד שי כהן

פסק-דין

השופט י' עמית:

1. לפנינו עתירה להורות למשיבים 1-2 להחליט האם להגיש כתב אישום נגד המשיב 3 אם לא, וזאת עד לבחירות לכנסת ה-21 שתתקיימה ביום 9.4.2019.

2. המשיב 3 (להלן: המשיב) מכהן כשר הפנים וכשר לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל בממשלה ה-34, ומועמד לכנסת ה-21 מטעם רשימת מפלגת ש"ס. ביום 31.3.2016 החליט המשיב 2 על פתיחה בחקירה פלילית נגד המשיב, בחשד לביצוע עבירות מתחום טוהר המידות, הלבנת הון ועבירות מס. בתום החקירה, ביום 20.11.2018, היחידות החוקרות במשטרה וברשות המיסים המליצו על הגשת כתב אישום והעבירו את חומרי החקירה לרשויות התביעה.

טענות הצדדים

3. העותרת טענה כי פרק הזמן הממושך שנדרש לקבלת החלטה בעניינו של המשיב נוגד את החובה המוטלת על רשויות המינהל לפעול במהירות ראויה, לפי סעיף 2(א) לחוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), התשי"ט-1958 וסעיף 11 לחוק

הפרשנות, התשמ"א-1981. בנוסף, נטען כי הימשכות ההליכים חורגת ממשך הטיפול הראוי בתיקים פליליים בכלל ("משך טיפול התביעה עד להגשת כתב אישום" הנחיות היועץ המשפטי לממשלה 4.1202, 2(7), 2(9), 3 (התש"ע) (להלן: הנחיה 4.1202)) ובתיקים כנגד נבחרי ציבור ומועמדים בתקופת בחירות בפרט ("מדיניות התביעה והאכיפה לפני הבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות" הנחיות היועץ המשפטי לממשלה 1.1913 (התשנ"ח) (להלן: הנחיה 1.1913)). עוד טענה העותרת כי התמשכות ההליכים פוגעת באמון הציבור ברשויות השלטון, במטרות המשפט הפלילי וההרתעה בראשן, בזכות הציבור לדעת, בזכות לבחור ובזכויות יסוד ובזכויותיו של המשיב כחשוד עד כדי עינוי דין של ממש.

4. בתגובתם לעתירה, המשיבים 1-2 (להלן: המשיבים) טענו כי העותרת לא הרימה את הנטל הכבד המוטל עליה להוכיח עילה להתערבות שיפוטית בשיקול הדעת הרחב המסור לגורמי התביעה בעניינים הנוגעים לחקירות שבטיפולם. המשיבים הוסיפו כי גם לגופו של עניין, משך הטיפול בתיק הוא סביר בהתחשב במורכבותו. בתוך כך, המשיבים עמדו על כך שהנחיות היועץ המשפטי לממשלה נועדו לצרכים פנימיים וסטייה מהן אינה מקימה עילה להתערבות שיפוטית, ומכל מקום נטען כי במקרה דנן אין בהתנהלותם של גורמי התביעה משום סטייה מההנחיות. אשר לטענות הנוגעות לפגיעה במשיב, נטען כי אין לעותרת זכות עמידה בעניינן.

5. תגובת המשיב לא הוגשה עד למועד שנקבע.

דיון והכרעה

6. דין העתירה להידחות על הסף, בהיעדר עילה להתערבות באופן בו מנהלים המשיבים את ההליך הפלילי ובקצב התקדמותם. לרשויות התביעה מסור שיקול דעת מקצועי רחב בכל הנוגע לחקירות שבטיפולן. בהתאם, הביקורת השיפוטית על החלטותיהן תיעשה במשורה ורק במקרים חריגים הלוקים בחוסר סבירות קיצוני (ראו, לדוגמה, בג"ץ 8814/18 שלו נ' מדינת ישראל, בפסקה 8 והאסמכתאות שם (27.1.2019); בג"ץ 8924/18 התנועה לטוהר המידות נ' היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה 15 והאסמכתאות שם (28.2.2019); בג"ץ 950/19 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' פרקליט המדינה, בפסקה 10 והאסמכתאות שם (13.3.2019) (להלן: עניין כץ)). הלכה זו מקבלת משנה תוקף כאשר עסקינן בראשי מערכת התביעה, כבענייננו (ראו, למשל, בג"ץ 4267/17 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה 6 והאסמכתאות שם (24.7.2017)).

7. אכן, ישנה חשיבות רבה לכך שהחלטות על הגשת כתבי אישום תקבלנה בתוך זמן סביר. עם זאת, השאלה מהו "זמן סביר" תלויה בנסיבותיו המיוחדות של כל מקרה ומקרה. כפי שנקבע בבג"ץ 7323/08 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה 3 (28.8.2008):

"אין חולק, כי החלטה של רשות מינהלית, וזו של היועץ המשפטי לממשלה בדבר העמדה לדין בכלל זה, אמורה להינתן תוך פרק זמן סביר, כחלק מהחובה הכללית לנהוג בסבירות ובהגינות בביצוע התפקיד המינהלי. אולם המושג 'זמן סביר' אינו נתון קבוע, אלא הוא גורם משתנה, שתוכנו נקבע בהתאם לתנאים ולנסיבות המיוחדים לענין העומד לדיון. מורכבותה של החלטה שיש לקבל, והשלכותיה רחבות ההיקף והטווח עשויות להקריין על משך הזמן הסביר הנדרש לצורך הליך קבלתה" (ראו גם עניין כץ, בפסקה 11).

מתגובת המדינה לעתירה עולה כי מדובר בפרשה סבוכה ורגישה, הן מבחינת ריבוי גורמי החקירה המעורבים בה הן מבחינת מורכבותם של חומרי החקירה. לפי האמור בתגובה, בתום חקירה בת למעלה משנתיים, הועברו לידי הגורמים הרלוונטיים בפרקליטות ממצאים רבים שהפרקליטות עודנה עומלת על בחינתם לקראת גיבוש חוות דעת עבור המשיבים. עוד צוין כי לאחרונה הוגשו בקשות להשלמת חקירה, שחלקן נמצאות עדיין בטיפול גורמי החקירה. לאור כל זאת, נראה כי פרק זמן של שלושה וחצי חודשים, שהוא פרק הזמן שחלף מאז העברת החומרים לפרקליטות ועד הגשת העתירה, אינו חורג ממתחם הסבירות, ודאי שלא במידה המצדיקה את התערבותנו בשיקול הדעת הרחב של רשויות התביעה.

8. קביעה זו נתמכת גם בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה, שהעותרת ניסתה להיבנות מהן בטענותיה. בהנחיה 4.1202, העוסקת במשך טיפול התביעה בתיק עד להגשת כתב אישום, נקבע כי פרק הזמן להגשת כתב אישום בעבירות מסוג פשע הוא 18 חודשים. בענייננו, כאמור, חלפו שלושה וחצי חודשים. העותרת טענה כי המקרה הנוכחי נופל בגדר המקרים בהם, לפי ההנחיה, יש לפעול למניעת שיהוי באופן נחרץ מהרגיל. ואולם, אף אם הטענה מוצדקת, התנהלות המשיבים אינה מעידה על שיהוי, שכן נראה שהרשויות פועלות במרץ לגיבוש חוות דעת ולקבלת החלטה.

הנחיה 1.1913, העוסקת בפעילות רשויות אכיפת החוק לפני בחירות, קובעת כי "פעילות רשויות אכיפת החוק השונות בתקופת ערב בחירות תתנהל כסדרה גם ביחס להליכים בעניינם של נבחרים ציבור ומועמדים לבחירה, והטיפול בתיקים אלה יהיה, ככלל, בהתאם למהלך העניינים השוטף, ועל-פי סדרי העדיפויות הנוהגים". מתגובת המשיבים עולה כי הטיפול בתיק מתנהל כסדרו ומתוך הבנת החשיבות שבקבלת החלטה בהקדם האפשרי.

9. העותרת טענה שהימשכות ההליכים גורמת למשיב עינוי דיין ופוגעת בכבודו ובזכותו להיבחר. הדאגה שמפגינה העותרת לאינטרסים של המשיב ראויה לציון אך בהינתן שהמשיב עצמו לא הלין על התמשכות ההליכים בעניינו, דומה כי העותרת מתעברת על ריב לא לה. ואמנם, חרף מגמת ההרחבה של זכות העמידה, בית המשפט לא נעתר בדרך כלל לעתירות ציבוריות מקום בו קיים נפגע ישיר שלא פנה בבקשת סעד לבית המשפט (ראו, למשל, בג"ץ 6972/07 לקסר נ' שר האוצר, בפסקה 24 (22.3.2007); בג"ץ 962/07 לירן נ' היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה 14 (1.4.2007); בג"ץ 837/19 פוקס נ' היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה 3 (4.2.2019)).

10. אשר על כן, העתירה נדחית. אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"ג באדר ב' התשע"ט (20.3.2019).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט